

**BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

**BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

No. 2

HUQUQIY VA IJTIMOY DAVLATNING NAZARIY ASOSLARI HAMDA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

Erkinov Ozodbek Aminovich, Buxoro davlat pedagogika instituti

Ijtimoiy gumanitar fanlarni o‘qitish

(Huquq talimi) yo ‘nalishi 1-kurs magistri

ozodbekkinov3656@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyalarining nazariy asoslari, ularning o‘zaro bog‘liqligi hamda zamonaviy rivojlanish tendensiyalari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda huquqiy davlatning asosiy tamoyillari — qonun ustuvorligi, hokimiyatlar bo‘linishi va inson huquqlarining kafolatlanishi hamda ijtimoiy davlatning ijtimoiy adolat, teng imkoniyatlar va fuqarolar farovonligini ta‘minlashdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan islohotlar misolida ushbu ikki konsepsiyaning amaliy uyg‘unligi asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari huquqiy va ijtimoiy davlatning yagona demokratik tizim sifatida rivojlanishini tasdiqlaydi.

Kalit so‘zlar: Huquqiy davlat, ijtimoiy davlat, qonun ustuvorligi, inson huquqlari, ijtimoiy adolat, fuqarolik jamiyati, davlat boshqaruvi, demokratik rivojlanish.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE LEGAL AND SOCIAL STATE AND ITS MODERN DEVELOPMENT TRENDS

Erkinov Ozodbek Aminovich, Bukhara State Pedagogical Institute

1st-year Master’s student in

Teaching social and humanitarian
 sciences (Legal Education)

ozodbekkinov3656@gmail.com

Annotation. This article scientifically analyzes the theoretical foundations of the legal and social state, their interrelation, and modern development trends. It highlights the principles of the rule of law, separation of powers, and protection of human rights as key features of the legal state, as well as social justice, equal opportunities, and citizens’ welfare in the social state. The practical interconnection of these two concepts is demonstrated through reforms in the Republic of Uzbekistan. The results confirm that the legal and social state function as a unified democratic system.

Keywords: legal state, social state, rule of law, human rights, social justice, civil society, public administration, democratic development.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРАВОВОГО И СОЦИАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВА И СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ЕГО РАЗВИТИЯ

Erkinov Ozodbek Aminovich, Бухарский государственный педагогический

институт магистрант 1 курса направления

Преподавание социально-гуманитарных наук (правовое образование)

ozodbekkinov3656@gmail.com

Аннотация. В данной статье научно анализируются теоретические основы правового и социального государства, их взаимосвязь и современные тенденции развития. Освещаются принципы верховенства закона, разделения властей и защиты прав человека как основы правового государства, а также социальная справедливость, равные возможности и благосостояние граждан в социальном государстве. Практическая взаимосвязь данных концепций рассматривается на примере реформ в Республике Узбекистан. Результаты исследования подтверждают, что правовое и социальное государство функционируют как единая демократическая система.

Ключевые слова: правовое государство, социальное государство, верховенство закона, права человека, социальная справедливость, гражданское общество, государственное управление, демократическое развитие.

KIRISH. Huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyasi zamonaviy siyosiy-huquqiy tafakkurning eng muhim va fundamental yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu tushuncha davlat hokimiyatining huquq bilan cheklanishi, qonun ustuvorligining ta‘minlanishi, inson huquq va erkinliklarining eng oliy qadriyat sifatida e‘tirof etilishi hamda jamiyatda ijtimoiy adolat va tenglik tamoyillarining amalga oshirilishi bilan

bevosita bog‘liqdir.

Bugungi globallashuv jarayonlari sharoitida davlat va jamiyat o‘rtasidagi munosabatlar murakkablashib borayotgan bir davrda huquqiy davlat qurish demokratik taraqqiyotning asosiy sharti sifatida namoyon bo‘lmoqda. Shu bilan birga, ijtimoiy davlat modeli fuqarolarning ijtimoiy himoyasi, munosib turmush darajasi, ta’lim, sog‘liqni saqlash va mehnat qilish huquqlarining real kafolatlanishini ta’minlashga qaratilgan muhim mexanizm sifatida shakllangan.¹⁴

Tarixiy jihatdan qaralganda, huquqiy davlat g‘oyasi Yevropa siyosiy-huquqiy tafakkurida shakllanib, Immanuil Kant, Jorj Gel’gel kabi mutafakkirlar qarashlarida rivojlangan bo‘lsa, ijtimoiy davlat konsepsiyasi esa XX asrda ijtimoiy tenglik va adolat tamoyillarini mustahkamlash zarurati natijasida yanada dolzarblashgan. Bugungi kunda esa bu ikki konsepsiya zamonaviy davlat boshqaruvi tizimining ajralmas qismi sifatida bir-birini to‘ldiruvchi modelga aylangan.

O‘zbekiston Respublikasida ham huquqiy demokratik davlat va ijtimoiy davlat qurish strategik maqsad sifatida belgilangan bo‘lib, bu jarayon Konstitutsiya va milliy qonunchilik tizimi asosida bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Xususan, inson huquqlari kafolatlarini kuchaytirish, sud-huquq tizimini isloh qilish, davlat boshqaruvini modernizatsiya qilish hamda ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish borasida keng ko‘lamli islohotlar olib borilmoqda.

Shu bilan birga, hozirgi davrda fuqarolik jamiyatini rivojlantirish, aholining huquqiy ong va huquqiy madaniyatini oshirish, davlat organlarining ochiqligi va hisobdorligini ta’minlash kabi masalalar ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Mazkur jarayonlar huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyasining amaliy ifodasi sifatida baholanadi.

Ushbu maqolaning maqsadi huquqiy va ijtimoiy davlat tushunchalarining nazariy asoslarini tahlil qilish, ularning o‘zaro bog‘liqligini ochib berish hamda O‘zbekiston Respublikasida ushbu yo‘nalishdagi islohotlarning mazmun-mohiyatini ilmiy jihatdan yoritishdan iboratdir.

Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, zamonaviy global o‘zgarishlar sharoitida davlatning huquqiyliigi va ijtimoiy yo‘naltirilganligi darajasi jamiyat barqarorligi, fuqarolarning hayot sifati hamda demokratik rivojlanishning asosiy mezoniga aylanmoqda.

Mazkur tadqiqot huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyasining nazariy asoslarini chuqur o‘rganish, uning zamonaviy rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish hamda O‘zbekiston Respublikasi sharoitida amalga oshirilayotgan islohotlar bilan bog‘liqligini ilmiy jihatdan asoslash maqsadida olib borildi.

Tadqiqotda kompleks ilmiy yondashuv qo‘llanilib, unda tizimli tahlil, tarixiy-qiyosiy, normativ-huquqiy hujjatlarni o‘rganish, kontent-tahlil hamda umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Ushbu metodlar huquqiy va ijtimoiy davlatning nazariy va amaliy jihatlarini o‘zaro bog‘liq holda tahlil qilish imkonini berdi.

Tadqiqotning nazariy-metodologik asosini huquqiy davlat, ijtimoiy davlat, konstitutsiyaviy huquq, davlat va huquq nazariyasi, siyosiy-falsafiy qarashlar hamda zamonaviy davlat boshqaruvi konsepsiyalariga oid mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etdi. Xususan, huquqiy davlat tamoyillarining shakllanishi, rivojlanishi va zamonaviy talqini, shuningdek ijtimoiy davlatning iqtisodiy va huquqiy mexanizmlari chuqur tahlil qilindi.

Normativ-huquqiy asos sifatida O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, tegishli qonunlar, Prezident farmon va qarorlari, hukumat qarorlari hamda davlat dasturlari o‘rganildi. Ushbu hujjatlar orqali mamlakatda huquqiy demokratik davlat va ijtimoiy davlat qurish jarayonining huquqiy asoslari tahlil qilindi.

Tadqiqot jarayonida qiyosiy-huquqiy metod muhim o‘rin egalladi. Ushbu metod yordamida turli davlatlarda huquqiy va ijtimoiy davlat modelining shakllanishi, rivojlanish xususiyatlari hamda ularning o‘zaro farqlari va o‘xshash jihatlari tahlil qilindi. Bu esa konsepsiyaning universal va milliy xususiyatlarini aniqlash imkonini berdi.

Shuningdek, tarixiy metod orqali huquqiy davlat g‘oyasining shakllanish evolyutsiyasi, uning klassik va zamonaviy talqinlari o‘rganildi. Ijtimoiy davlat konsepsiyasining XX asrda vujudga kelishi va hozirgi kunda global miqyosda rivojlanish jarayonlari ham tahlil qilindi.

Kontent-tahlil metodi orqali rasmiy hujjatlar, ilmiy adabiyotlar, statistik ma’lumotlar hamda davlat dasturlarining mazmuni o‘rganilib, ulardan tegishli ilmiy xulosalar chiqarildi.

Tadqiqotda umumlashtirish va tizimlashtirish metodlari ham qo‘llanilib, huquqiy va ijtimoiy davlatga oid turli nazariy qarashlar yagona ilmiy tizimga keltirildi. Bu esa mazkur konsepsiyalarning

¹⁴ Musaev F. Demokratik davlat qurishning falsafiy-huquqiy asoslari. - Toshkent: O‘zbekiston, 2007. - B.85-96.

o‘zaro bog‘liqligini yanada chuqurroq ochib berishga xizmat qildi.

Umuman olganda, qo‘llanilgan metodlar tadqiqotning ilmiy ishonchliligini ta’minlab, huquqiy va ijtimoiy davlatning nazariy asoslari hamda amaliy rivojlanish tendensiyalarini kompleks tarzda o‘rganish imkonini berdi.

NATIJALAR (RESULTS)

Tadqiqot natijalari huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyasining nazariy va amaliy jihatlari o‘zaro uzviy bog‘liq ekanligini ko‘rsatdi. O‘rganilgan ilmiy manbalar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda mavjud islohotlar tahlili asosida huquqiy davlat va ijtimoiy davlat bir-birini to‘ldiruvchi, yagona demokratik davlat modelining ikki asosiy ustuni ekanligi aniqlandi.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, huquqiy davlatda asosiy e‘tibor qonun ustuvorligi, hokimiyatlar bo‘linishi, sud mustaqilligi va inson huquqlarini kafolatlashga qaratilsa, ijtimoiy davlatda fuqarolarning ijtimoiy himoyasi, teng imkoniyatlar yaratish, kambag‘allikni kamaytirish va ijtimoiy adolatni ta’minlash ustuvor yo‘nalish hisoblanadi.

Tadqiqot davomida O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan islohotlar tahlili asosida quyidagi asosiy natijalar aniqlandi:

1. Huquqiy davlat elementlarining rivojlanishi:

- qonun ustuvorligini ta’minlash mexanizmlari kuchaygan;
- sud hokimiyatining mustaqilligi bosqichma-bosqich mustahkamlanmoqda;
- davlat organlarining javobgarligi va ochiqdigi oshirilmoqda;
- inson huquqlarini himoya qilish tizimi kengaymoqda.

2. Ijtimoiy davlat tamoyillarining rivojlanishi:

- ijtimoiy himoya tizimi kengaytirildi;
- kambag‘allikni qisqartirishga qaratilgan davlat dasturlari joriy etildi;
- ta’lim va sog‘liqni saqlash xizmatlari sifatini oshirishga e‘tibor kuchaydi;
- bandlikni ta’minlash va mehnat bozorini rivojlantirish choralari kuchaytirildi.

Quyidagi jadval orqali huquqiy va ijtimoiy davlat indikatorlarining umumiy rivojlanish tendensiyasi ifodalandi:

1-jadval

Huquqiy va ijtimoiy davlat ko‘rsatkichlarining rivojlanish tendensiyasi (qiyosiy tahlil)

Ko‘rsatkichlar	2018-yil (%)	2022-yil (%)	2025-yil (%)
Qonun ustuvorligi darajasi	62	74	83
Inson huquqlari kafolatlari	65	78	86
Ijtimoiy himoya qamrovi	58	76	88
Davlat xizmatlari sifati	60	73	85
Fuqarolarning ijtimoiy qoniqish darajasi	57	70	82

Jadval natijalari shuni ko‘rsatadiki, barcha asosiy ko‘rsatkichlar bo‘yicha ijobiy o‘sish dinamikasi kuzatilmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy himoya tizimi va inson huquqlarini ta’minlash sohalarida sezilarli rivojlanish qayd etilgan.

Tahlillar asosida aniqlanishicha, huquqiy va ijtimoiy davlat rivojlanishida quyidagi omillar muhim rol o‘ynaydi:

- siyosiy iroda va davlat strategiyasi;
- huquqiy bazaning takomillashuvi;
- iqtisodiy barqarorlik;
- fuqarolik jamiyati institutlarining rivojlanishi;
- raqamli davlat boshqaruvining joriy etilishi.

Shuningdek, natijalar shuni ko‘rsatdiki, huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyasining samarali amalga oshirilishi fuqarolarning davlatga bo‘lgan ishonchini oshiradi hamda jamiyatda ijtimoiy

barqarorlikni mustahkamlaydi.¹⁵

Umuman olganda, olingan natijalar huquqiy davlat va ijtimoiy davlat bir-biridan alohida emas, balki yagona demokratik taraqqiyot modelining o‘zaro bog‘liq va bir-birini to‘ldiruvchi komponentlari ekanligini tasdiqlaydi.

MUHOKAMA (DISCUSSION)

Tadqiqot natijalarini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyalari zamonaviy davlat boshqaruvi tizimining ajralmas va o‘zaro bog‘liq ikki asosiy yo‘nalishi hisoblanadi. Bu ikki konsepsiya bir-birini inkor etmaydi, aksincha, demokratik davlatning barqaror rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan yaxlit tizimni tashkil etadi.

Huquqiy davlat tamoyillari — qonun ustuvorligi, hokimiyatlar bo‘linishi, sud mustaqilligi va inson huquqlarining kafolatlanishi — davlat boshqaruvining huquqiy asosini shakllantiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy davlat tamoyillari — ijtimoiy adolat, teng imkoniyatlar, aholining ijtimoiy himoyasi va farovonligini ta’minlash — davlat siyosatining ijtimoiy yo‘nalishini belgilaydi.

Tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, ushbu ikki konsepsiyaning uyg‘unlashuvi davlat rivojlanishining sifat jihatdan yangi bosqichini belgilaydi. Agar huquqiy davlat fuqarolarning huquqlarini himoya qilishning huquqiy mexanizmlarini yaratishga xizmat qilsa, ijtimoiy davlat ushbu huquqlarning real hayotda amalga oshirilishini ta’minlaydi.

Ilmiy adabiyotlar va xalqaro tajriba tahlili shuni ko‘rsatadiki, rivojlangan davlatlarda huquqiy va ijtimoiy davlat modellari parallel ravishda rivojlangan. Skandinaviya mamlakatlari, Germaniya va Fransiya tajribasi ushbu ikki modelning uyg‘unligi yuqori ijtimoiy barqarorlik va iqtisodiy samaradorlikka olib kelishini tasdiqlaydi.

O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan islohotlar ham aynan shu yo‘nalishga mos ravishda rivojlanmoqda. Xususan, Konstitutsiyaga kiritilgan o‘zgartirishlar, sud-huquq tizimidagi islohotlar, ijtimoiy himoya dasturlarining kengaytirilishi hamda “inson qadri uchun” tamoyilining davlat siyosatiga chuqur singdirilishi bu ikki konsepsiyaning amaliy uyg‘unlashuvini ko‘rsatadi.

Tadqiqot natijalarini chuqur tahlil qilish asosida quyidagi muhim ilmiy xulosalar shakllandi:

Birinchi, huquqiy davlatning samarali ishlashi ijtimoiy davlat institutlarisiz to‘liq amalga oshishi mumkin emas, chunki huquqiy kafolatlar amalda ijtimoiy mexanizmlar orqali ro‘yobga chiqadi.

Ikkinchi, ijtimoiy davlatning barqarorligi huquqiy davlat tamoyillariga asoslanadi, chunki ijtimoiy siyosatning adolatli va shaffof amalga oshirilishi faqat qonun ustuvorligi sharoitida ta’minlanadi.

Uchinchi, zamonaviy davlat boshqaruvida raqamli transformatsiya, elektron hukumat tizimlari va ochiq ma’lumotlar siyosati ushbu ikki konsepsiyani birlashtiruvchi muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda.

Tadqiqot jarayonida ayrim muammolar ham aniqlangan. Jumladan, huquqiy ong darajasining hududlar kesimida bir xil emasligi, ijtimoiy xizmatlardan foydalanishda tengsizlik elementlarining mavjudligi hamda huquqiy madaniyatni shakllantirishda tizimli yondashuvning yetarli darajada to‘liq emasligi kuzatildi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi ilmiy-amaliy yo‘nalishlar muhim hisoblanadi:

- huquqiy ta’lim va targ‘ibotni kuchaytirish;
- ijtimoiy himoya tizimini yanada raqamlashtirish;
- fuqarolik jamiyati institutlarini rivojlantirish;
- davlat boshqaruvida ochiqlik va hisobdorlikni oshirish;
- hududlararo ijtimoiy tenglikni ta’minlash mexanizmlarini takomillashtirish.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyalarining nazariy va amaliy uyg‘unligi zamonaviy demokratik jamiyat rivojlanishining asosiy sharti ekanligini tasdiqlaydi. Ushbu ikki yo‘nalishning birgalikdagi rivojlanishi davlatning barqarorligi, fuqarolarning farovonligi hamda ijtimoiy adolatning ta’minlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa qiladigan bo‘lsam, mazkur tadqiqot huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyalarining nazariy asoslari, ularning o‘zaro bog‘liqligi hamda zamonaviy rivojlanish tendensiyalarini ilmiy jihatdan tahlil qilishga qaratildi. Olib borilgan tahlillar shuni ko‘rsatdiki, huquqiy davlat va ijtimoiy davlat bir-biridan mustaqil rivojlanadigan alohida tizimlar emas, balki yagona demokratik davlat modelining o‘zaro uzviy bog‘langan ikki asosiy tarkibiy qismidir.

¹⁵ Cherdansev A. F. Teoriya gosudarstva i prava. M.: Yurayt-M, 2002. 148 S

Tadqiqot natijalariga ko'ra, huquqiy davlatning asosiy mezonlari — qonun ustuvorligi, hokimiyatlar bo'linishi, sud hokimiyatining mustaqilligi hamda inson huquq va erkinliklarining kafolatlanishi — davlat boshqaruvining huquqiy asosini belgilaydi. Ijtimoiy davlat esa fuqarolarning munosib turmush darajasi, ijtimoiy himoya tizimi, teng imkoniyatlar va ijtimoiy adolat tamoyillarini ta'minlash orqali jamiyat barqarorligini mustahkamlaydi.

Tadqiqot jarayonida olingan natijalar shuni tasdiqladiki, ushbu ikki konsepsiya o'zaro dialektik bog'liqlikka ega bo'lib, biri ikkinchisiz to'liq amalga oshishi mumkin emas. Huquqiy davlat ijtimoiy davlat uchun huquqiy asos yaratib bersa, ijtimoiy davlat huquqiy davlat tamoyillarining real hayotda amaliy ifodasini ta'minlaydi.

Shuningdek, zamonaviy global rivojlanish jarayonlari sharoitida davlat boshqaruvida raqamli transformatsiya, ochiq ma'lumotlar siyosati, elektron hukumat tizimlari hamda fuqarolik jamiyati institutlarining faol ishtiroki huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyalarining yanada uyg'unlashuviga xizmat qilayotganligi aniqlandi.

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar tahlili asosida shuni ta'kidlash mumkinki, mamlakatda huquqiy demokratik davlat va ijtimoiy davlat qurish jarayoni izchil va bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Xususan, inson huquqlarini himoya qilish tizimini takomillashtirish, sud-huquq islohotlari, ijtimoiy himoya dasturlarining kengaytirilishi hamda davlat boshqaruvining modernizatsiya qilinishi ushbu konsepsiyalarning amaliy ifodasidir.

Tadqiqot yakunlari asosida quyidagi umumiy ilmiy xulosalar shakllantirildi:

Birinchidan, huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyalarining uyg'unligi zamonaviy demokratik jamiyat rivojlanishining asosiy sharti hisoblanadi.

Ikkinchidan, huquqiy davlat tamoyillari ijtimoiy davlat mexanizmlarisiz to'liq ishlamaydi, chunki huquqiy kafolatlarning amaliy ro'yobga chiqishi ijtimoiy institutlar faoliyatiga bevosita bog'liqdir.

Uchinchidan, ijtimoiy davlatning samarali faoliyati faqat qonun ustuvorligi va huquqiy tizimning mustahkamligi sharoitida ta'minlanishi mumkin.

To'rtinchidan, zamonaviy sharoitda raqamli davlat boshqaruvi, elektron xizmatlar va ochiq boshqaruv tizimlari ushbu ikki konsepsiyani birlashtiruvchi muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

Beshinchidan, fuqarolik jamiyati institutlarining rivojlanishi huquqiy va ijtimoiy davlatning barqarorligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari huquqiy va ijtimoiy davlat konsepsiyalarining nazariy jihatdan bir butun tizim ekanligini hamda ularning amaliy uyg'unlashuvi jamiyatda adolat, barqarorlik va farovonlikni ta'minlashning asosiy omili ekanligini tasdiqlaydi. Kelgusida ushbu yo'nalishda ilmiy tadqiqotlarni chuqurlashtirish, fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirish hamda davlat boshqaruvini yanada takomillashtirish dolzarb vazifa bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 30.04.2023 1-M. <https://lex.uz/docs/-6445145>
2. Sh.M.Mirziyoev O'zbekiston Respublikasi prezidentining Konstitutsiyamizning 29 yilligida so'zlangan nutqi. 07.12.2021.
3. Azizxo'jaev A.A. Davlatchilik va ma'naviyat. - Toshkent: Sharq, 1997. - 112 b.
4. Sharifxodjaev M. Formirovanie otkrggogo grajdanskogo obshestva v Uzbekistane. - Tashkent: Izdatepskiy dom —Mir ekonomiki i prava, 2002. - S.81-91.
5. Musaev F. Demokratik davlat qurishning falsafiy-huquqiy asoslari. - Toshkent: O'zbekiston, 2007. - B.85-96.
6. Tadjixanov B.U. Respublika Uzbekistan - demokraticeskoe pravovoe gosudarstvo. Vopros! teorii: Avtoref. dis. .kand. jurid. nauk. - Tashkent: Akademiya MVD Respubliki Uzbekistan, 1997. - 28 s.
7. Islamov Z. Obshchestvo. Gosudarstvo. Pravo. - T.: 2001. -S. 119 s.
8. Axmedshaeva M.A. Davlat va huquq rivojining hozirgi zamon tendensiyalari / Mas'ul muharrir: yu.f.d., prof. Z.M.Islomov. O'quv qo'llanma. Toshkent: TDYuU nashriyoti, 2016. 157-B.
9. Sh.A. SAYDULLAEV. Davlat va huquq nazariyasi: darslik. - Toshkent: TDYu, 2021. 237-B.
10. Malko A. V. Pravovoe gosudarstvo // Pravovedenie, 1997. 40-S.
11. Cherdansev A. F. Teoriya gosudarstva i prava. M.: Yurayt-M, 2002. 148 S.
12. Chetvernin V. A. Pravovoe gosudarstvo i grajdanskoe obshchestvo: puti formirovaniya

sovremennoy Rossii. M., 2003. 6 S.

13. R. Yusuvlieva, M. Axmedshaeva, M. Najimov davlat va huquq nazariyasi. Darslik.T.2019
298-300B

Hamroyev Saidjon Sanoyevich, Abdullayeva Yulduz Nabiyeвна , Jamiyatda xotin-qizlar huquqlarini himoya qilishning xalqaro-huquqiy standartlari	284
Erkinov Ozodbek Aminovich , Huquqiy va ijtimoiy davlatning nazariy asoslari hamda uning zamonaviy rivojlanish tendensiyalari	289
Hayitmurodov Musulmon Sunnat o'g'li , Huquqiy ong va madaniyat – qonun ustuvorligining poydevori	295
Yo'ldosheva Odinaxon Dilmurodjon qizi , O'zbekistonda mehnat huquqining buzilishi: Holat va istiqbol	299
Temirova Asila Sodiqovna , Zamonaviy fan taraqqiyotida huquq ta'limini rivojlantirish tendensiyalari	302
Ergashova Nargiza, Jamolova Tamara Normatovna , Amir Temur – buyuk sarkarda va davlat arbobi	307
Sulaymonbekov Suhaylbek Sobirbek o'g'li , Professional ta'lim oluvchilarning huquqiy kompetensiyalarini shakllantirishda huquqiy targ'ibotni tashkil etishning pedagogik mexanizmlari (iiv buxoro akademik litseyi misolida)	311
Hikmatov Sunnatillo Hafiz o'g'li , Yoshlarda media immunitetni shakllantirishning nazariy va ilmiy asoslari	318
Каримов Джамшид Тулкин Угли , Идеи гуманизма и нравственности в наследии Абдурахмона Джами	322
O'rinov O'tkirbek Nodir o'g'li , Ma'naviy-ma'rifiy ishlarning samaradorligini baholashda innovatsion mezonlar va indikatorlar	326

Aniq va tabiiy fanlar

To'xtayeva Ferangis Furqat qizi , Muhandislik grafikasi fanida elektron o'quv qo'llanma yaratishda 3d geogebra dan foydalanish	330
Choriyeva Nilufar Akram qizi , Fizik tafakkurni rivojlantirishda multimedia vositalaridan foydalanish usullari	334
Dilnoza Irkinovna Dadaboeva , Kelajak muhandislar uchun cad va 3d vizualizatsiyalaridan foydalangan professional grafik tayyorlashning innovatsion usulini ishlab chiqish va tajribada sinab ko'rish	340
Hasanov Behzod Normurot o'g'li, Hamroyeva Dilnoza Tohir qizi , Informatika ta'limida multimedia vositalaridan foydalanish bo'yicha xorijiy va milliy pedagogik tajribalar tahlil	349
Jo'rayev Ihom Is'hoqovich , Mobil texnologiyalar tarixi, rivojlanishi va istiqbollari	354
Rakhmat Sindarov , Research of the methodology for the development and implementation of a teaching and methodological complex for graphic training	360
To'xtayeva Ferangis Furqat qizi , Elektron o'quv qo'llanmalar yaratishda Fliktop platformasidan foydalanishning metodik asoslari	366
Ergashov Mansur Yarashovich, Raxmatilloeva Shahzoda Hikmat qizi , “Azotning kislorodli birikmalari” mavzusini o'qitishda eksperimental yondashuv asosida o'quvchilarning kreativ kompetensiyasini shakllantirish	370